

Tunísia, el conillet d'índies de la democràcia àrab

L'èxit o el fracàs de la transició al bressol de les revoltes, amb esculls com la crisi econòmica i el pes creixent de l'islamisme al poder, marcarà les expectatives de països com Egipte, Líbia o el Marroc, que han traçat camins similars. Síria, per contra, s'enfronta a l'itinerari més convuls del Pròxim Orient, i ja compta més de 5.000 morts

Un any de la revolta a Tuníssia, un any sense el dictador Ben Alí, però un any de certa decepció. Foto: Gemma Aguilera/Tuníssia

El 14 de gener de 2012 es complia un any de la fugida del dictador tunisià Ben Ali. Vint-i-cinc dies havien estat suficients perquè els ciutadans, liderats per un moviment juvenil que es va escampar com la pólvora a través de les xarxes socials, enderroqués el mur de la por i tombés un règim de vint-i-tres anys. Durant el 2011, l'any zero de Tunísia, el país ha fet passos de gegant cap a una democràcia occidentalitzada: unes eleccions legislatives, un govern d'unitat nacional i una assemblea constituent que treballa en la redacció de la Constitució amb el termini màxim de la primavera del 2013.

Aquest primer aniversari havia de ser un dia de celebració sense fissures als carrers de la capital, Tunis. Però l'empitjorament d'una economia precària agreujada pel context de crisi internacional, sumada a l'arribada la poder dels islamistes moderats, la força més votada als comicis de l'octubre, ha creat malestar en una part important de la societat. L'esquerra comunista, a l'oposició, i part dels votants liberals i republicans laics, que formen govern amb els islamistes moderats, consideren que la troika no recull l'esperit de la revolta, tot i que aquest executiu va prendre possessió el 27 de desembre de 2011.

¿No hi ha modernitat, progrés i dignitat, és a dir, democràcia, si l'Estat i la religió no van per separat, i els islamistes no aposten per aquest model de societat, que és el que volem tots els qui vam fer la revolta?, explica l'Abdul Shamika, un jove de l'esquerra que va començar a mobilitzar-se de seguida que va tenir notícia de la immolació del jove tunisià venedor de fruites el 17 de desembre de 2010, i que va ser el desencadenant de la primera revolució al món àrab.

L'Issaam és professor de filologia àrab, i es penedeix d'haver votat els liberals: ¿han format govern amb els islamistes amb l'argument que calia un govern fort, però es deixaran arrossegar per ells. Molts no entenem una democràcia que no sigui laica, i és possible que si no es resol la crisi econòmica, que ja ens ha dut a gairebé un 20% d'atur, els islamistes al poder, i també la gent al carrer, radicalitzin la seva postura?, adverteix.

D'altres, celebraven de cor la revolució. Un grup d'uns 2.000 concentrats davant el teatre principal de la capital bramava consignes contra Ben Ali i a favor del partit majoritari del govern. A les pancartes s'hi podia llegir Som musulmans, resistim. Resistirem. En aquest grup, les dones, amb smartphones i hijab de colors llampants, encapçalen la cridòria. Una de les joves assegura que no tem una radicalització dels islamistes moderats: ¿els islamistes també volem la democràcia i respectem la laïcitat del país, la religió és per a l'esfera privada. A més, els salafistes l'islamisme radical que a dia d'avui segueix provocant disturbis greus a les zones rurals del país i a les universitats- són molt minoritaris aquí?.

El govern demana paciència

El nou govern tripartit és conscient que el país és el focus de totes les mirades internacionals, tant d'Occident com de la resta de països que han iniciat una revolta.

Tunísia és el mirall, el model que tots voldrien aplicar. Una transició que va començar molt ràpida, i molt més pacífica que a cap altre país, malgrat que el recompte final de morts és de 300 i un miler de ferits per la repressió del règim durant tres setmanes. El ministre de Turisme, Elyes Fakhfakh, del partit liberal, reconeix que 'som novells, en política, arrosseguem molts anys d'opressió i no hem conegut la llibertat fins ara', i recorda que 'les transicions no es completen en un any. Ni en dos. Tunísia, el primer país del món àrab revoltat, ho ha de fer molt bé, perquè tot el món hi ha projectat el focus. Estem determinats a donar respostes a un poble que ha arriscat la vida per tenir una democràcia, i ara als polítics ens toca resoldre les desigualtats entre regions, incrementar el nivell de vida i democratitzar completament totes les esferes de la vida?.

Amb una llarga tradició històrica de país obert al món, modern i amb una identitat molt clara, que també inclou la religió. Però és una visió oberta de la religió, que no ha d'interferir en l'esfera política. L'objectiu fonamental no és pas islamitzar el país, sinó instaurar una república democràtica amb una separació certa de poders, amb institucions estables i una societat civil potent que gaudeixi de la llibertat d'expressió i d'informació?.

Egipte, desestabilitzat

Hosni Mubàrak va ser el segon dictador àrab a caure. Els egipcis van necessitar divuit dies de revolta per a expulsar-lo del poder. El país iniciava una transició democràtica, però a diferència de Tunísia, amb les dificultats del clientelisme i un exèrcit que es negava a retirar-se. Ara, amb un poder civil emergit de les urnes però molt dèbil front el poder militar, i amb els recursos alimentaris i energètics molt minvats, Egipte afronta unes properes eleccions al juny amb la incògnita més gran: qui serà el president?

Andreu Claret, president de la Fundació Anna Lindh, amb seu a Alexandria, explica que hi ha el perill que 'acabi governant un home de l'exèrcit si el poder civil no és capaç de consolidar-se, o els Germans Musulmans, el partit que governa, no se'n surt?'. Claret certifica que la situació del país és 'totalment inestable, pel poder que ostenta l'exèrcit, que no permet la consolidació democràtica, i perquè els recursos que permeten que la societat estigui en calma, amb molts aliments subvencionats, s'acaben. A partir d'aquí, vindrà el caos total?'. En el cas de Líbia, la transició també es preveu lenta, tot i que la intervenció de la comunitat internacional en la resolució del conflicte és, a ulls dels experts, un avantatge per instaurar una democràcia plena amb més celeritat.

Mentrestant, el futur del Marroc, molt allunyat d'aquests països en transició, estarà determinat per 'la voluntat de tirar endavant les reformes aprovades, bo i sabent que la democràcia al Marroc serà més soft que la dels països àrabs que culminin amb èxit la seva transició?', remarca Claret.

I a Síria, les expectatives són prou negres. Andreu Bassols, director de l'Institut d'Estudis de la Mediterrània, lemed, només veu dues sortides possibles a un conflicte que ja ha deixat més de 5.000 morts: 'o es produeix una intervenció de la comunitat internacional molt suau, tot i que l'OTAN ja ho ha refusat i els països de la UE i els EUA no tenen intenció de fer-ho, o es produeix un cop d'estat intern que faci insostenible el règim de Baixar al-Assad, però de moment el que veiem és que s'agreuja encara més aquesta guerra civil que ja es viu, amb el final més cruel que puguem imaginar?'. Amb tot, Bassols assegura que sigui quin sigui el desenllaç, és impensable que a Síria es pugui reproduir una dictadura una altra vegada.